

POL-30 Wong Hämäläinen Anna-Mari(UM) 03.11.2021

Viite

Asia

Ulkoasiainneuvosto (kauppaministerit) 11.11.2021; Suomen tavoitteet

EU:n ulkoasiainneuvosto kauppaministerikokoonpanossa järjestetään Brysselissä 11.11.2021. Suomea edustaa pysyvä edustaja Markku Keinänen. Asialistalla kokouksessa ovat Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen ja 12. ministerikokouksen valmistelut sekä EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteet. Lisäksi muina asioina käsitellään komission raporttia EU:n kauppasopimusten toimeenpanosta sekä kauppasopimusten kestävästä kehitystä koskevien lukujen tarkastelua. Lounaalla komissio antaa katsauksen EU:n neuvottelemiin kauppasopimuksiin, jonka jälkeen käydään epäviralliset keskustelut Yhdysvaltojen kaupallisen edustajan Katherine Tain kanssa.

Maailman kauppajärjestö WTO:n uudistaminen ja 12. ministerikokouksen valmistelut

Suomi tukee monenvälisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän vahvistamista ja WTO:hon perustuvan sääntelyjärjestelmän lujittamista, mikä on paras väylä kaupan avaamiseksi ja uusien sääntöjen luomiseksi. Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä maailman kauppajärjestö WTO:n uudistamiseksi sen peruseriaatteita kunnioittaen. Suomi katsoo, että ministerikokouksen tulosten tulee vahvistaa WTO:ta ja luoda edellytyksiä järjestön uudistamisen jatkotyölle. Suomi pitää tärkeänä kauppa ja ympäristöllinen kestävyys -teemaan liittyvän työn vauhdittamista WTO:ssa ml. sen saattaminen osaksi WTO:n reformia, sekä tukee pyrkimyksiä tämän tavoitteen edistämiseksi ministerikokouksessa.

EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteet

Suomi pitää EU:n ja Yhdysvaltojen kesäkuun huippukokouksessa perustettua kauppa- ja teknologianeuvostoa (TTC) hyvin myönteisenä. TTC vahvistaa transatlanttista yhteistyötä konkreettisella tasolla. On tärkeää, että työ edesauttaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisiä tavoitteita. Suomelle TTC:n työssä erityisen tärkeitä aiheita ovat mm. teknologiastandardit, 5G/6G, ilmasto ja vihreä teknologiaa sekä globaalit kauppahaasteet. TTC:n puitteissa tehtävä työ täydentää Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälisiä teknologiayhteistyötä. Suomi korostaa jäsenmaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamista toimivaltarajojen puitteissa. Suomi pitää myönteisenä, että TTC:n työssä on alusta asti pidetty lähtökohtana transparenssia ja sitä, että sidosryhmät sidotaan TTC:n työhön laajasti. Suomi pitää myönteisenä, että teräs- ja alumiinitulleja koskevassa kiistassa löydettiin väliaikainen ratkaisu ja että yhteistyötä sektoriin liittyvissä globaaleissa haasteissa tiivistetään. Suomi toivoo, että pidemmällä aikavälillä Yhdysvallat luopuu asettamistaan lisätulleista kokonaan.

Asialista:

WTO:n uudistaminen ja ministerikokouksen valmistelut	s. 3
EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteet	s. 5

Asia

WTO:n uudistaminen ja WTO:n 12. ministerikokouksen (MC12) valmistelut

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto; kauppaministerien kokous 11.11.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ismo Kolehmainen, UM/KPO-10, ismo.kolehmainen@formin.fi, puh. 0295 350 379

Mari Carlson, UM/KPO-30, mari.carlson@formin.fi, puh. 0295 351 860

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kokouksessa keskustellaan WTO:n uudistamisesta ja järjestön seuraavan ministerikokouksen (MC12) valmisteluista.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi tukee monenvälisen sääntöpohjaisen kauppajärjestelmän vahvistamista ja WTO:hon perustuvan sääntelyjärjestelmän lujittamista, mikä on paras väylä kaupan avaamiseksi ja uusien sääntöjen luomiseksi.

Suomi tukee EU:n pyrkimyksiä maailman kauppajärjestö WTO:n uudistamiseksi sen peruseriaatteita kunnioittaen.

Suomi katsoo, että ministerikokouksen tulosten tulee vahvistaa WTO:ta ja luoda edellytyksiä järjestön uudistamisen jatkotyölle.

Suomi pitää tärkeänä kauppa ja ympäristöllinen kestävyys -teemaan liittyvän työn vauhdittamista WTO:ssa ml. sen saattaminen osaksi WTO:n reformia, sekä tukee pyrkimyksiä tämän tavoitteen edistämiseksi ministerikokouksessa.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n kauppaministerit keskustelivat ulkoasiainneuvostossa 20.5.2021 WTO:n uudistamisesta ja valmistautumisesta WTO:n 12. ministerikokoukseen.

Kauppaministerit jatkavat keskusteluaan 11.11. WTO:n uudistamisesta ja valmistautumisesta MC12-kokoukseen.

4. TAUSTA

WTO:n 12. ministerikokous järjestetään 30.11.-3.12.2021. Kokousjärjestelyjä varjostaa edelleen koronapandemia, jonka vuoksi kokous jouduttiin siirtämään Kazakstanin Nur-Sultanista Geneveen ja lykkäämään sen ajankohtaa (kesäkuusta 2020).

Ministerikokous on erittäin tärkeä WTO:n tulevaisuuden kannalta. WTO:hon perustuva kansainvälisen kaupan sääntelyjärjestelmä on edelleen paras väylä kaupan avaamiseksi ja uusien sääntöjen luomiseksi. Käytännössä kuitenkin monenväliset neuvottelut ja uusista säännöistä sopiminen ovat osoittautuneet vaikeiksi heijastaen jäsenten keskinäisiä jakolinjoja ja kompromissihaluttomuutta.

Ministerikokoukseen kohdistuu suuria paineita tulosten saavuttamiseksi ja WTO:n aseman vahvistamiseksi. Epäonnistuneen Buenos Airesin (v. 2017) ministerikokouksen jälkeen WTO:lta odotetaan tuloksia MC12:ssa. EU:n tavoitteena on toimia aktiivisesti ja rakentavasti niin, että kokous onnistuisi. EU:n tavoitteet on kirjattu kauppapolitiikan tarkastelua koskevaan tiedonantoon (18.2.2021), joka oli käsitellyssä EU:n kauppaministereiden kokouksessa viime toukokuussa.

WTO:n uskottavuuden kannalta odotukset kohdistuvat erityisesti monenvälisiin neuvotteluihin ja poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseen WTO:n uudistamiseksi. Ministerikokouksessa MC12:ssa pyritään hyväksymään ministerijulistus, jossa mm. WTO:n uudistamiseen sitoudutaan poliittisesti, ml. perustettaisiin uudistamista käsittelevä työryhmä. Kokouksessa pyritään luomaan perusta WTO:n uudistamiselle ja muille tuloksille MC13:ssa.

Tunnelmat MC12:n tulosten suhteen ovat tällä hetkellä pessimistiset. Edistys on ollut vähäistä monenvälisissä neuvotteluissa kaupasta ja terveydestä (ml. keskustelu erivapauksista immateriaalioikeuksiin), kalastustukien uudistuksista sekä maataloudesta. Sen sijaan useanvälisissä aloitteissa (sähköinen kauppa, palvelujen kotimainen sääntely, investointien helpottaminen), joissa kaikki WTO:n jäsenet eivät ole mukana, edistys on ollut hieman parempaa. Keskeisenä pyrkimyksenä on myös riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen, vaikka tuloksia ei odoteta vielä MC12:ssa.

Suomi on tehnyt aktiivista työtä kaupan ja ympäristöllisen kestävyuden - erityisesti kiertotalouden ja vihreän kestävä elvytyksen - puolesta WTO:ssa ja MC12-valmisteluissa. Suomen kannalta keskeistä on WTO:n kaupan ja ympäristölliseen kestävyteen liittyvän työn vahvistaminen. Tärkeää on TESSD:n (Strukturoidut keskustelut kaupasta ja ympäristöllisestä kestävydestä) työn perusteella laadittu ministerijulistus ja selkeän MC12 jälkeisen työohjelman aikaansaaminen. Suomi haluaa työohjelmaan sisällytettävän neuvottelut ympäristötuotteiden kaupan vapauttamisesta, joka on Suomelle tärkeä kauppapoliittinen tavoite ja keskeinen osa työtä kiertotaloussiirtymän edistämiseksi kaupan keinoin. Suomi järjestää MC12:ssa oman kiertotaloustopahtuman. Lisäksi Suomi on fossiilisten polttoaineiden tukireformia (FFSR) ajavan Ystäväryhmän jäsen, ja on osallistunut MC12:ssa julkaistavan ministerijulistuksen laadintaan ja teeman edistämiseen. Pidämme tärkeänä saavutuksena sitä, että EU on ilmoittanut kanssasuosittavansa aloitetta ja pidämme merkittävänä uusien mahdollisten kanssasuosittajien mukaantuloa MC12:ssa.

Asia

Kauppasuhteet Yhdysvaltojen kanssa

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto; kauppaministerien kokous 11.11.2021

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Marja Kuosmanen, UM/KPO-10, marja.kuosmanen@formin.fi, 0295 350110

Pasi-Heikki Vaaranmaa, UM/KPO-10, pasi-heikki.vaaranmaa@formin.fi, 0295 351700

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Komissaari Dombrovskis antaa transatlanttisten kauppasuhteiden tilannetta koskevan katsauksen, jonka pohjalta ministerit vaihtavat näkemyksiä. Päähuomio kohdistunee EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaja- ja teknologianeuvoston (TTC) alla tehtävään työhön sekä pyrkimykseen löytää ratkaisua kahdenvälisiin kiistoihin, erityisesti teräs- ja alumiinitullit.

Varsinaisen kokouksen jälkeen ministereillä on epävirallinen keskustelu Yhdysvaltojen kauppaedustaja Katherine Tain kanssa (samaa tapaan kuin toukokuussa 2021).

2. SUOMEN TAVOITE

Suomi pitää EU:n ja Yhdysvaltojen kesäkuun huippukokouksessa perustettua kauppaja- ja teknologianeuvostoa (TTC) hyvin myönteisenä. TTC vahvistaa transatlanttista yhteistyötä konkreettisella tasolla. On tärkeää, että työ edesauttaa EU:n ja Yhdysvaltojen yhteisiä tavoitteita.

Suomelle TTC:n työssä erityisen tärkeitä aiheita ovat mm. teknologiastandardit, 5G/6G, ilmasto ja vihreä teknologiaa sekä globaalit kauppahaasteet. TTC:n puitteissa tehtävä työ täydentää Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälisiä teknologiayhteistyötä.

Suomi korostaa jäsenmaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamista toimivaltarajojen puitteissa. Suomi pitää myönteisenä, että TTC:n työssä on alusta asti pidetty lähtökohtana transparensia ja sitä, että sidosryhmät sidotaan TTC:n työhön laajasti.

Suomi pitää myönteisenä, että teräs- ja alumiinitulleja koskevassa kiistassa löydettiin väliaikainen ratkaisu ja että yhteistyötä sektoriin liittyvissä globaaleissa haasteissa tiivistetään. Suomi toivoo, että pidemmällä aikavälillä Yhdysvallat luopuu asettamistaan lisätulleista kokonaan.

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaja- ja teknologianeuvoston ensimmäinen kokous Pittsburghissa oli onnistunut. Kokouksen jälkeen työryhmien konkreettinen työ on käynnistymässä. Molemmiin puolin Atlanttia vallitsee yhteinen näkemys TTC:n merkityksestä ja siitä, että on tärkeää saavuttaa tuloksia.

Teräs- ja alumiinitulleja koskevat neuvottelut olivat vaikeita, mutta yhteisymmärrys onnistuttiin löytämään lokakuun lopussa, jonka EU oli asettanut aikarajaksi.

4. TAUSTA

EU ja Yhdysvallat sopivat 15.6.2021 pitämässään huippukokouksessa **kauppa- ja teknologianeuvoston** (TTC) perustamisesta. Sen tavoitteena on toimia EU:n ja Yhdysvaltain välisenä koordinaatioryhmänä kaupan, talouteen ja teknologiaan liittyvissä kysymyksissä. TTC:ssä on kymmenen työryhmää, jotka käsittelevät teknologiastandardeja, ilmastoa ja vihreää teknologiaa, ICT-turvallisuutta ja kilpailukykyä, tiedonhallintaa ja teknologia-alustoja, teknologian väärinkäyttöä, vientivalvontaa, sijoitusten seuranta, pk-yrityksiä ja digiteknologiaa, globaaleja kauppahaasteita sekä turvallisia toimitusketjuja.

TTC:n ensimmäinen kokous Pittsburghissa 29.-30.9.2021 pidettiin Ranskan ja Yhdysvaltain välejä heikentäneen sukellusvenekaupan jälkimainingeissa lopulta alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, mikä oli tärkeää, jotta huippukokouksen liikevoimaa oli mahdollista hyödyntää. EU:n puolelta kokoukseen osallistuvat komissaarit Dombrovskis ja Vestager. Yhdysvaltoja edustivat ulkoministeri Blinken, kauppaministeri Raimondo sekä kauppaedustaja Tai. Kokouksessa transatlanttisen kauppa- ja teknologiayhteistyön merkitys vahvistettiin jälleen korkealla poliittisella tasolla. Viidessä teemassa (vientivalvonta, sijoitusten seuranta, turvalliset toimitusketjut erityisesti puolijohteissa, tekoäly sekä globaalit kauppahaasteet) sovittiin yhteistyötä koskevista tarkemmista tavoitteista. Lisäksi kaikkien työryhmien työohjelmia tarkennettiin. Työryhmien on tarkoitus kokoontua säännöllisesti. TTC:n seuraava kokous pidetään ensi keväänä Euroopassa. Kokouksen yhteydessä annettu yhteinen julkilausuma löytyy tästä

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_21_4951

Osa työryhmien alla tehtävästä työstä kuuluu EU:n yksinomaiseen toimivaltaan, osassa kysymyksiä (mm. vientivalvonta, sijoitusten seuranta) toimivalta on jaettu EU:n ja jäsenmaiden kesken. EU:n sisäisessä keskustelussa jäsenmaat ovat korostaneet sitä, että jäsenmailla tulee olla asianmukainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa TTC:n työhön. Lisäksi sidosryhmien vaikuttamismahdollisuuksia on pidetty tärkeänä. Komissio on perustanut alustan futurium.europa.eu/EU-US-TTC kerätäkseen laajasti eri sidosryhmien kontribuutioita.

Rakentava keskusteluyhteys EU:n ja Yhdysvaltojen välillä on edesauttanut **kahdenvälisten kiistojen** käsittelyä. EU:n ja Yhdysvaltojen kesäkuun huippukokouksessa saavutettu yhteisymmärrys Airbus/Boeing –kiistassa oli myönteinen askel. Yhteisymmärryksen pohjalta sovittiin vastatoimien keskeyttämisestä viideksi vuodeksi, jonka aikana käsitellään EU:n ja Yhdysvaltojen omien tukien periaatteita mutta pyritään myös puuttumaan kolmansien maiden sellaisiin tukiin, jotka eivät noudata markkinatalouden periaatteita.

Teräs- ja alumiinitulleja koskevan kiistan ratkaiseminen sen sijaan osoittautui vaikeammaksi Bidenin hallinnolle, sillä kysymys on sisäpoliittisesti vaikea monista vastakkaisista intresseistä johtuen. EU ja Yhdysvallat pääsivät kuitenkin väliaikaiseen sopuun lokakuun lopussa. Nyt saavutetun yhteisymmärryksen pohjalta Yhdysvaltojen 232-tullien kohteena ollut teräs- ja alumiinituonti EU:sta on 1.1.2022 lähtien tullitonta sovittujen vuosittaisten kiintiöiden (teräksessä 4,4 miljoonaa tonnia ja alumiinissa 384 000 tonnia) puitteissa. Kiintiön ylimenevältä tuonnilta Yhdysvallat perii edelleen lisätullin, joka teräksessä on 25 prosenttia ja alumiinissa 10 prosenttia. Vastaavasti EU keskeyttää 232-tullien seurauksena asettamiensa tasapainottavien toimien soveltamisen. Molemmat myös keskeyttävät kiistan tiimoilta WTO:ssa käynnistämänsä riidat. Osana yhteisymmärrystä EU ja Yhdysvallat sopivat myös teräksen globaalia ylituotantoa koskevan yhteistyön vahvistamisesta. Lisäksi päätettiin neuvotella kestävästä terästä ja alumiinia koskeva järjestely, jolla yhtäältä pyrittäisiin puuttumaan teollisuuden päästöihin ja toisaalta ylituotantoon. Nyt sovitulla yhteisymmärryksellä ei ole vaikutusta EU:n asettamiin teräksen suojatoimiin, jotka kohdistuvat tuontiin kaikista maista.

Transatlanttinen yhteistyö **WTO-kysymyksissä** ei ole käynnistynyt EU:n toivomalla tavalla. Bidenin hallinto suhtautuu periaatteessa myönteisesti monenväliseen kauppajärjestelmään, mutta se ei ainakaan

toistaiseksi ole ottanut kovin aktiivista roolia WTO:n loppuvuodesta pidettävän ministerikokouksen valmisteluissa, ja Yhdysvaltain, Japanin ja EU:n väliset kolmikantaneuvottelut esim. WTO:n valtioneuvoston päivittämisestä eivät ole edenneet.

EU ja Yhdysvallat näkevät **Kiinan** valtiojohtoisen politiikan aiheuttamat haasteet pitkälti samalla tavalla, mutta keskustelu siitä, miten niihin parhaiten puututtaisiin, ei Bidenin hallinnon kanssa ole vielä juurikaan edennyt. Yhdysvaltojen kauppaedustaja Tai piti lokakuun alussa Kiinaa koskevan linjapuheen, jossa hän yleisellä tasolla selosti Bidenin hallinnon lähestymistapaa ja korosti yhteistyön merkitystä kumppaneiden kanssa.

LIITTEET

Asiasanat	UAN Ulkoasiainneuvosto, WTO, WTO ministerikokous, Yhdysvallat, kauppapolitiikka
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM
